

MASAL ANALARINDAN ANADOLU MASALLARI

Anatolian Tales from Storytellers

Ahmet Erman ARAL*

27 Şubat-8 Mart 2015 tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenen ve 10 günde 308.000 ziyaretçinin ağırlandığı CNR Kitap Fuarı kapsamında, yurt dışında Türk dilini ve kültürünü tanıtmak amacıyla kültürel diplomasi faaliyetleri yürüten Yunus Emre Enstitüsü ve UNESCO Türkiye Millî Komisyonu ile Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Araştırma ve Uygulama Merkezinin işbirliğiyle "Masal Analarından Anadolu Masalları" adlı masal anlatma etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikte masal anlatan genç ve yeni nesil masalcılar, Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Evrim Ölçer Özünel koordinatörlüğünde yürütülen, Gazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri kapsamında desteklenen "Türk Masal Anlatma Geleneğinin Uygulamalı Halkbilimi Bağlamında Yeniden Canlandırılarak Sürdürülebilirliğinin Sağlanması"¹ adlı projenin eğitim programı çerçevesinde masal anlatma eğitimi almışlardır. Bu masal anlatma etkinliğinde Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Bölümü araştırma görevlisi Emine Çakır ve aynı bölümde lisans öğrencisi, aynı zamanda Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras müzesinde aktif olarak masal anlatan Berfin Sıla Kepez de görev almıştır.

Bu etkinlik ile Batı dünyasının

kültürel miras unsurları arasında önemli yer tutan ve Türkiye'de geniş çevrelerce bilinen Batı kaynaklı masallara karşılık Türk kültürünün ürettiği Anadolu masallarına dikkat çekilmesini ve bilhassa yeni nesillerde kültürel miras bilinci ve Türk masalcılık geleneğine yönelik farkındalığın kazandırılmasını amaçlamıştır. Batı'nın Pamuk Prenses'inin Anadolu varyantı Nardaniye Hanım, Sindirella'nın Anadolu kültüründeki karşılığı Küllü Fatma, Parmak Çocuk'un Anadolu'daki benzeri Nohut Oğlan, Keloğlan ve daha birçok unutulmuş ya da unutulmak üzere olan masal ve masal kahramanları bu etkinlikle yeniden masal severlerle buluşmuştur.

Masal anlatım etkinliğinden önce çocuklara en çok sevdikleri masalların neler ve masal kahramanlarının kimler olduğu, büyüklerinden masal dinleyip dinlemedikleri, gelecekte Türk masallarının çizgi film, sinema, vb. ortamlara aktarılması sürecinde animasyoncu olarak çalışmayı isteyip istemedikleri, Nardaniye Hanım ve Nohut Oğlan gibi Türk masal kahramanlarının adlarını duyup duymadıkları gibi sorular yöneltilmiş ve çocuklarda Anadolu masalları konusunda farkındalık oluşturulmasına çalışılmıştır. Çocukların bildikleri tek Türk masal kahramanı Keloğlan'ın yanına

* Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Halk Bilimi Bölümü Araştırma Görevlisi, erman34@gmail.com

yeni kahramanların eklenerek çocukların yaratıcılıklarının geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Masal dinlemeye gelenlere, masal anlatma etkinliğinin sadece CNR Kitap Fuarı'na özgü bir performans olmadığı, 2013 yılında Altındağ Belediyesi ve Gazi Üniversitesi işbirliğiyle kurulan, UNESCO ve Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Bölümü Başkanı Prof. Dr. M. Öcal Oğuz'un proje yürütücüsü olduğu Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesinde aktif olarak masal anlatma performansının gerçekleştirildiği bilgisi verilmiştir. Ayrıca, kültürün yaşatılarak aktarılacağı düşüncesiyle kurulan bu müzede masal anlatımı dışında, topaç, mangala gibi geleneksel çocuk oyunları, Karagöz-Hacivat, âşıklık geleneği, deyim ve atasözlerin hikâyeleri, ebru sanatı, Karagöz tasviri yapımı ve ıhlamur baskı, geleneksel kına geceleri gibi uygulamalı etkinlikler ve atölye çalışmalarının yapıldığı bilgisi verilerek kültürün korunması konusunda farkındalık oluşturmak amaçlanmıştır. Masal anlatımı üzerine gerek üniversitede gerekse proje kapsamında eğitim alan Türk Halk Bilimi öğrencilerinin, hastane ve okul gibi çeşitli bağlamlarda da masal anlatma performanslarını sergiledikleri bilgisi verilmiştir. Yıllar önce Anadolu'da anlatılan ancak günümüzde yeterince ilgi görmeyen Türk masallarının yeni bağlamlarda yeni uygulayıcılarla yaşatılması açısından bu tür etkinliklerin önemli olduğu düşünülmektedir.

NOTLAR

- 1 52/2012-28 kodlu "Türk Masal Anlatma Geleneğinin Uygulamalı Halkbilimi Bağlamında Yeniden Canlandırılarak Sürdürülebilirliğinin Sağlanması" isimli proje Gazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) tarafından 2012-2014 yılları arasında desteklenmiştir.